

Териториално статистическо бюро - Югоизток
Отдел „Статистически изследвания – Стара Загора“

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“.

Оценка на бедността

През 2023 г. линията на бедност за област Стара Загора е 696.42 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 25.8% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Стара Загора

	2019	2020	2021	2022	2023
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	459.2	464.8	513.9	624.75	696.42
Относителен дял на бедните - % от населението	26.9	26.9	28.3	33.9	25.8
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	42.6	42.7	46.2	50.8	47.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	30.3	30.6	34.8	40.0	33.6
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	7.5	9.6	7.3	8.9	9.3
Коефициент на Джини ¹	34.4	37.6	36.6	37.8	35.6

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност нараства с 11.47%, а относителният дял на бедното население намалява с 8.1 процентни пункта (табл. 1).

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2023 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения,

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

**Индикатори за бедност и социално включване
в област Стара Загора през 2023 година**

социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 25.8 до 33.6%, или със 7.8 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 47.9%, или с 22.1 процентни пункта.

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство (табл. 2).

**2. Показатели за материални и социални лишения в област Стара Загора
през 2023 година**

Въпроси към домакинството	Лица с ограничения – бр.	Относителен дял от населението - %
Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	141714	48.5
Може ли домакинството да си позволи, ако желае едноседмична почивка извън дома	123284	42.2
Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: * заем за покупка на жилището, в което живее домакинството * наем за жилището, в което живее домакинството * текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) * вноски за погасяване на кредити	60746	20.8
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	85574	29.3
Позволява ли финансово състояние на домакинството да поддържа нормална температура в жилището си	64558	22.1

**Индикатори за бедност и социално включване
в област Стара Загора през 2023 година**

Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	21095	7.2
Може ли домакинството да си позволи подмяна на остаряла мебелировка	123208	42.2

Въпроси към лица на 16 и повече години		
Наличие на интернет връзка в дома, който може да се ползва за лични нужди	22509	9.2
Подмяна на износени дрехи със закупуването на нови	60375	24.6
Купуването на два чифта обувки в зависимост от сезона, и/или за всички сезони	82161	33.4
Всяка седмица да похарчите малка сума пари за лични нужди	57764	23.5
Редовно участие в спортни и развлекателни дейности като посещения на кино, на театър, на концерт и др	45511	18.5
Поне веднъж месечно среща с приятели/роднини за питие/хапване (вкл. в домашни условия)	40454	16.5

През 2023 г. 22.3% от населението на област Стара Загора живее в тежки материални и социални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя).

3. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 – 64 навършени години* в област Стара Загора

Общо 18 - 64 години - хил.	2020		2021		2022		2023	
	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението
Общо за страната	294.0	7.6	293.7	7.7	304.0	7.9	231.0	6.6
Област Стара Загора	15.7	9.3	12.0	7.0	14.0	8.4	11.8	8.0

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция.

През 2023 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 11.8 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 8.0% от населението на област Стара Загора, като спрямо 2022 г. относителният им дял се намалява с 0.4 процентни пункта.

Индикатори за бедност и социално включване в област Стара Загора през 2023 година

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2023 г. в област Стара Загора 32.7% от населението, или 95.5 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване (табл. 4).

Стойността на показателя намалява с 6.8 процентни пункта спрямо 2022 г., повече при мъжете - с 6.9 процентни пункта, в сравнение с жените - с 6.8 процентни пункта.

4. Население в риск от бедност и социално изключване по пол за страната и за област Стара Загора

	2020	2021	2022	2023
Общо за страната				
Брой лица - хиляди	2340.0	2193.5	2206.1	1933.1
Процент от населението	33.6	31.7	32.2	30.0
Мъже				
Брой лица - хиляди	1052.0	984.0	974.7	875.5
Процент от населението	31.2	29.4	29.4	28.2
Жени				
Брой лица - хиляди	1288.0	1209.5	1231.4	1057.6
Процент от населението	35.9	33.9	34.8	31.6
Област Стара Загора				
Брой лица - хиляди	111.9	114.2	121.5	95.5
Процент от населението	35.6	36.7	39.5	32.7
Мъже				
Брой лица - хиляди	47.8	49.9	52.7	40.1
Процент от населението	31.3	33.2	35.5	28.6
Жени				
Брой лица - хиляди	64.1	64.3	68.8	55.4
Процент от населението	39.6	39.9	43.3	36.5

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция.

Методологични бележки

С Регламент № 1700 от 2019 г. на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2023 г. включва 9 379 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава

Индикатори за бедност и социално включване в област Стара Загора през 2023 година

тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 5:

5. Оценки на някои основни показатели през 2023 г. за област Стара Загора

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване – нова дефиниция		
Общо	32.7	4.4
Мъже	28.6	4.9
Жени	36.5	4.5
0 - 17 години	36.0	9.6
18 - 64 години	25.5	4.5
65 + години	46.1	3.9
Риск от бедност		
Общо	25.8	4.3
Мъже	23.1	4.7
Жени	28.3	4.4
0 - 17 години	32.8	9.6
18 - 64 години	20.4	4.1
65 + години	32.0	3.7
Материални и социални лишения - нова дефиниция		
Общо	22.3	3.4
Мъже	18.6	3.5
Жени	25.8	3.7
0 - 17 години	26.5	6.8
18 - 64 години	17.5	3.7
65 + години	29.7	4.1

Повече информация и данни за индикаторите за бедност и социално включване са достъпни в Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=44) и на сайта на НСИ, раздел „Социално включване и условия на живот“ (<http://www.nsi.bg/node/8252/>).